

IFFSO „News Letter”, 9/1982, Special ISSUE: Occasional Paper III

Ultimul număr (9/1982) al Buletinului Federației internaționale a organizațiilor de științe sociale a publicat un volum special, reunind contribuțiile participanților la Conferința generală a Federației cu tema *Științele sociale în anii '80 și la masa rotundă Definirea sarcinilor și problemelor științelor sociale în anii '80*, inclusă în programul Conferinței.

La lucrări au fost invitați ca raportori profesorii Pablo Gonzales Casanova — University of Mexico, Stephan Mills — director al Centrului european UNESCO de coordonare a cercetării și documentării în științele sociale de la Viena și Ulf Himmelstrand — fost președinte al Asociației Internaționale de sociologie și vicepreședinte al Federației. Au mai prezentat puncte de vedere naționale în problematica conferinței și a mesei rotunde, reprezentanți ai organizațiilor de științe sociale membre ale Federației din Canada, Republica Democrată Germană, Coreea de Sud, Filipine, Tailanda și Anglia.

Principalele teme abordate au fost: statutul științelor sociale astăzi și în perspectivă; finanțarea și organizarea cercetării în domeniul științelor sociale; criteriile de determinare a nivelului suportului guvernamental pentru cercetarea științifică în domeniul științelor sociale; sarcinile științelor sociale în soluționarea problemelor globale ale omenirii; științele sociale în Coreea de Sud — trecut și prezent; resursele financiare ale cercetării din domeniul științelor sociale în Filipine; cercetarea științelor sociale, în Tailanda; schimbările necesare în structura cercetării, în condițiile constrângerilor financiare, în Anglia.

Rapoartele, comunicările și discuțiile purtate în acest context au condus la un ansamblu de constatări și de concluzii, dintre care reținem câteva esențiale.

În ceea ce privește poziția științelor sociale, astăzi, situația a fost caracterizată drept critică, atât în interiorul științelor sociale, cât și în relațiile lor cu factorii de conducere și societățile contemporane. Din punct de vedere al substanței interne a științelor sociale, consensul anterior, relativ asupra paradigmatelor teoretice a luat sfârșit, locul lui fiind ocupat de controversa în creștere cu privire la caracterul de instrument explicativ și aplicativ al științelor

sociale sau de studiu critic al naturii și modelului de funcționare a societăților și culturilor contemporane. În acest proces de dezvoltare divergentă a abordărilor teoretice și a sistemelor de valori din științele sociale, reprezentanții acestora sînt derutați, atât în ceea ce privește natura activității lor, cât și cea a justificării ei în societățile în care trăiesc.

Data fiind preponderența perspectivelor teoretice vestice în științele sociale contemporane (cum ar fi de ex. „Teoriile dependente”) se simte nevoia concentrării eforturilor pentru asigurarea unui echilibru, în sensul favorizării afirmării și a altor puncte de vedere și perspective, provenind din alte zone și sisteme de gândire teoretică, în special din „lumea a treia”.

În legătură cu această situație au fost analizate și raporturile optime ce trebuie asigurate între eforturile (inclusiv financiare) pentru promovarea cercetării științifice naționale și a celei internaționale, subliniindu-se cerința promovării mai intense a cercetării naționale decît a celei internaționale, îndeosebi în țările în curs de dezvoltare.

O problemă pe larg dezbătută a fost aceea a ritmurilor optime, specifice, în cercetarea din domeniul științelor sociale, avîndu-se în vedere faptul că, atît cei ce finanțează cercetarea cît și reprezentanții practicii social-politice insistă pentru obținerea cît mai rapidă a unor rezultate valide în acest domeniu de investigație științifică, ceea ce nu poate fi satisfăcut pe deplin, în toate cazurile și în toate condițiile.

Un factor esențial al asigurării progresului științelor sociale a fost considerat a fi acela al asigurării autonomiei (materiale și intelectuale) a cercetărilor, ca singura modalitate valabilă de a răspunde cerințelor imbinării armonioase a cercetării fundamentale și a celei aplicative în științele socio-umane.

În conexiune cu această problemă mai este și aceea a repartizării corespunzătoare, între științele naturii și tehnice și științele socio-umane, a fondurilor alocate cercetării, dat fiind faptul că de cele mai multe ori, științele sociale sînt cele mai puțin avantajate, fie că e vorba de creșterea sau descreșterea volumului de fonduri alocate cercetării. În această privință o importanță deosebită o

dobindesc asemenea probleme cum sînt: determinarea criteriilor de repartizare a fondurilor, a priorităților ca și a ordinii de stabilire și satisfacere a acestor priorități în diferitele sisteme economico-sociale și politice și în diferitele etape ale dezvoltării acestora.

Chiar și într-o privire sumară asupra substanței dezbaterilor acestei conferințe, este evident că preocupările din ce în ce mai susținute pentru analiza situației actuale și perspectivei dezvoltării științelor socio-

umane dobîndesc semnificații aparte, într-o lume și o civilizație marcată de desfășurarea amplă a revoluției științifice și tehnice contemporane, în care, oricum s-ar desfășura lucrurile, dezvoltarea socială și dezvoltarea umană trebuie situate în centrul eforturilor și, ca o consecință firească, și științele care au ca obiect de studiu aceste complexe componente ale existenței — omul și societatea.

Stefan Costea

„Revista de Antropologia”, volumul 24, São Paulo, 1981

Fondată de către antropologul cultural Egon Schaden în anul 1953, „Revista de Antropologia” publicație anuală a Departamentului de științe sociale al Facultății de filosofie, litere și științe umane de pe lângă Universitatea braziliană din São Paulo, a împlinit trei decenii de apariție. De mai mulți ani, publicația este condusă de prof. dr. João Baptista Borges Pereira, prodecan al Facultății și director al Departamentului de specialitate, împreună cu un colegiu redacțional format din profesorii H. Beiker, L. Vidal, L.S. Trindale, R.B. Viertler, A.D. Lanna și E.U. Durham.

Fiecare volum al revistei cuprinde: studii, comunicări (de obicei prezentarea tezelor de doctorat), informații despre mișcarea antropologică națională, precum și recenzii referitoare la principalele lucrări cu problematică antropologică braziliană, apărute în țară ori peste hotare.

Un interes deosebit prezintă tematica abordată în cele 12 studii. Bartolomeu Meliá analizează izvoarele documentare iezuice (1594–1639), cu ajutorul cărora reconstituie caracterele etnografice ale populației autohtone din zona Guaraní la sfîrșitul secolului al XVI-lea și schimbările etnoculturale survenite într-o etapă a procesului de colonizare spaniolă. În concordanță cu alți cercetători anteriori, europeni, înțelegerea instituțiilor băștinașe, care au parcurs numeroase forme de rezistență, a devenit realmente posibilă numai printr-o cunoaștere exhaustivă a condițiilor etnografice ale acestei zone din Paraguay: sisteme ocupaționale tradiționale, civilizația, cultura, mitologia și folclorul autohton, confruntările și întrepîrunderile etnoculturale, etnolingvistice și religioase. Sursele iezuice, la care ne-am referit, au fost amplu întregite cu bogate date de teren și cu o vastă bibliografie etnologică, antropologică și sociologică. Pentru Sylvia Caiuby Novaes, cercetarea riturilor funerare și a elementelor de costum, desfășurate în mod

diferențiat după statutul social al participanților, i-a conferit posibilități remarcabile pentru surprinderea identității tribale a populației din zona braziliană Bororo, precum și reconstituirea diacronică a procesului de continuitate socială și etnoculturală. Ne-am fi așteptat ca, printre izvoarele bibliografice să nu lipsească lucrările mai vechi ale lui Cl. Lévi Strauss despre structura socială și culturală a populației Bororo. Reținem contribuția adusă de João Paulo Botelho Vieira Filho la problemele aculturației alimentare (zonele Xavante și Bororo), de o reală utilitate metodologică și comparativă pentru cercul specialiștilor români în antropologia și etnologia medicală. Un aport similar, de astădată pe linia cercetării parametrilor antropogeografici, ocupaționali, etnolingvistice etc. prin care se delimitează zonele etnografice (problemă larg dezbătută în România în anii din urmă), se relevă în articolul lui Orlando Sampaio Silvia referitor la zonele regiunii Roraima dintre Venezuela și Guiana. Thales de Azevedo realizează o amplă grupare și confruntare dialectică a elementelor antropologice, etnologice, etnopsihologice etc. care contribuie la definirea caracterului național brazilian. Directorul revistei, João Baptista Borges Pereira, precum și João Carneiro, sintetizează, în două studii separate, antropologia socială, culturală și psihologică a populației negre din Brazilia și, respectiv, din America latină, într-un remarcabil spirit științific obiectiv. José Reginaldo Prandi însumează și valorifică rezultatele unor îndelungate cercetări asupra problemei feminine în societatea braziliană, văzută diferențiat din punctul de vedere al apartenenței sociale.

Pentru interesul lor interdisciplinar, mai menționăm unele din temele tezelor de licență și de doctorat în antropologie de la Universitatea din São Paulo: analiza picturilor rupestre zoomorfe; sistemul de clasificare a tipurilor psihologice; tipologia tehnicilor în

piatră în contextul antropogeografic, arheologic-etnologic și regional; corelația dintre simbol și funcție; civilizația unei regiuni de indieni din Brazilia; studiul antropologic al negrilor dintr-o regiune rurală braziliană; studiul etnografic al creației artistice; complexul arheologic, arhitectural și mitologic din Magna Grecia și Sicilia (Italia); problemele socio-economice și tehnologice ale unei regiuni tradiționale; etnografia unei zone; socializarea și relațiile rasiale într-o zonă locuită de negri; un studiu de antropologie economică într-o vale locuită de negri; caracterizarea și procesul de constituire a unei identități etnice evreiești; o lucrare similară privind o populație indigenă braziliană; profesiunile liberale și stratificarea socială și ideologică; contribuția etnoistoriei la definirea unei zone locuite de indigeni; etc.

În volum sînt cuprinse, de asemenea, numeroase informații referitoare la mișcarea

antropologică (fizică, socială, culturală și filosofică) din Brazilia (congrese, conferințe, sesiuni, mese rotunde etc., ale căror programe depășesc interesul metodologic și tematic național). În mod deosebit atragem luarea aminte asupra statutelor Asociației braziliene de antropologie, pe linia unor preocupări mai vechi la noi pentru constituirea unui comitet național de antropologie și etnologie pendinte de Academia de Științe Sociale și Politice.

Revista se încheie cu ample recenzii asupra unor cărți de antropologie socială și culturală apărute fie în Brazilia, la edituri din São Paulo, fie în Europa, sub egida Muzeului de stat de etnologie din München (RFG) și a Centrului de studii de antropologie culturală de la Lisabona (Portugalia).

Nicolae Dunăre

„Population and development review”, Vol. 8, nr. 2, 1982

Studiile inserate în nr. 2/1982 al cunoscutei publicații „Population and Development Review” aduc în atenția cititorului fenomene demografice și probleme ale politicilor demografice ale unor țări din Africa, Asia, America Latină și Europa.

Autorul primului studiu — *Variația regimului demografic în trei societăți africane* Philip Kreager, arată că metodele împrumutate din antropologia structurală ar putea fi aplicate, mai direct decît pînă în prezent, în studierea fenomenelor demografice. „Ar trebui să fie posibil — susține autorul — de a se izola scheme de comportament demografic specifice unei societăți sau altele și de a demonstra cum aceste scheme se articulează pe structura socială”. Teza este expusă în detaliu prin aplicarea metodei preconizate în analiza proceselor demografice din trei societăți rurale africane (Nuer, Rendille și Ndembu) care au făcut obiectul unor studii etnologice devenite clasice. Analiza demonstrează că sursele de date etnografice existente pot fi folosite în scopul extragerii elementelor de conștiință demografică a diferitelor societăți, aceasta constituind prima cerință în elaborarea unei tipologii care să reflecte influența variației culturale asupra comportamentului demografic.

Sinologul John S. Aird prezintă schimbări demografice recente și unele aspecte de politică demografică a R.P. Chineze în perspectiva pregătirilor pentru recensămintul din 1982 și a analizei rezultatelor acestuia. Atenția deo-

sebită acordată în ultimii ani în R.P. Chineză problemelor populației s-a concretizat, între altele, în restructurarea sistemului național de raportare statistică, fundamentarea cercetării demografice și înființarea centrelor de educație demografică în întreaga țară, întemeierea societăților statistice și demografice provinciale, editarea de publicații ale acestora, reluarea contactelor între specialiștii chinezi și cei din alte țări.

Schimbările demografice sînt relevate prin cifrele oficiale privind populația. Astfel se consemnează o creștere netă de peste 440 milioane de persoane în intervalul 1949–1980, rata creșterii naturale oscilînd mult în perioada menționată. Dacă în anii anteriori rata creșterii naturale a fost în jur de 5‰ pe an, în primii ani ai deceniului șase, rata a crescut rapid pînă la 20‰; a scăzut apoi brusc în anii 1959–1961 și s-a ridicat din nou, în 1963, la 33,5‰, stabilizîndu-se la 20‰ pentru restul anilor '60; a scăzut rapid în prima jumătate a anilor '70, spre a rămîne aproape constantă, aproximativ 12‰, în ultimii 5 ani ai deceniului.

Pe baza datelor statistice și studiilor difuzate se precizează că specialiștii chinezi vor putea analiza mai bine evoluția și tendințele demografice. Reținem și observația analiștilor potrivit căreia cercetarea concretă, empirică, în măsură să reflecte mai bine realitatea demografică complexă, capătă un loc tot mai important în raport cu abordările teoretice.

Investigația întreprinsă de Kennet D. Roberts în patru regiuni rurale ale Mexicului evidențiază raporturile multiple dintre structurile economico-sociale și mobilitatea forței de muncă din agricultură. Se relevă influența situației din agricultură asupra repartității persoanelor de vîrstă activă între exploatarea agricole și întreprinderile neagricole. În corelare cu această repartitie se analizează importanța relativă a migrației temporare și permanente, constatîndu-se că nivelul veniturilor agricole și gradul de dezvoltare a acestei ramuri determină în mare măsură repartitia mîinii de lucru, efectele factorilor respectivi nefiind însă liniare. În regiunea Oaxaca, spre exemplu, unde veniturile agricole sînt scăzute, tehnicile de cultură sînt rudimentare iar posibilitățile de angajare în sectoare neagricole sînt restrinse, se înregistrează numeroase migrațiuni permanente, ceea ce corespunde schemelor indicate prin cele mai multe modele de migrație. În schimb, în regiunea Bajío, dezvoltarea agriculturii comerciale, tributarea achiziției de factori intensivi ai producției, a avut ca efect reducerea mîinii de lucru în sectorul agricol, simultan cu o lărgire a resurselor de venit, îndeosebi pe seama migrației temporare către S.U.A. Aceasta, subliniază autorul, demonstrează că dezvoltarea agricolă poate, în anumite circumstanțe, să favorizeze exodul rural în loc să-l frîneze.

Studiul elaborat de Alain Girard și Louis Roussel prezintă raporturile dintre dimensiunea ideală a familiei, fertilitatea totală și politica demografică în țările Europei Occidentale. Luînd în considerație un indicator global al tendințelor de reproducere, reprezentat de suma ratelor de fertilitate pe o perioadă dată, autorii arată că numărul dorit de copii este de regulă mai mare, decît valoarea medie a ratei totale de fertilitate. „Prăpastia

dintre fertilitatea actuală și ideală indică discrepanța dintre comportamentul actual și intențiile sau dorințele cuplurilor familiale”. Cauzele acestui simptom sînt analizate de marcante personalități politice și științifice, preocupate de elaborarea unor politici demografice adecvate.

Astfel, Michel Debré, „un binecunoscut pronatalist”, insistă în același studiu, asupra faptului că pentru a crește natalitatea „este necesară o politică de bunăstare a familiei”. Pierre Chaunu arată că începînd cu anii 1965–1968 „opțiunea exprimată pentru numărul de copii doriți a fost total disociată de numărul de copii născuți”, numînd acest declin al fertilității „proces imploziv”, „ciclu imploziv” și chiar „implozie demografică”.

Extinderea cercetării privind dimensiunea ideală a familiei în celelalte țări ale Comunității Economice Europene a condus la concluzia că numărul mediu ideal de copii în toate aceste țări este mai mare decît numărul mediu de copii născuți. Diferențele merg de la 0,12% în Irlanda (un caz de excepție, unde fertilitatea a rămas mai înaltă) la 0,73% în Olanda unde fertilitatea a scăzut dramatic în ultimii 10 ani.

Autorii studiului subliniază utilitatea unor cercetări care să abordeze costul reprezentat de copii nu numai sub aspect economic ci și psihic, acesta din urmă fiind mai dificil de evaluat. Este vorba de faptul că prezența unui număr mai mare de copii într-o familie are efecte asupra stilului de viață al acelei familii, grevează posibilitatea mamei de a lucra în afara casei ei și activitățile de desțindere și dimensiunile timpului corespunzător respectivelor activități.

Maria Cernea

„Aussenpolitik” nr. 3, 1982

În numărul 3/1982 revista vest-germană „Aussenpolitik” pentru probleme internaționale, publică șapte studii, care abordează evenimente actuale. Articolul *Noua mișcare pentru pace din Germania*, semnat de Gerhard Wettig (Institutul pentru studii internaționale și răsăritene, Köln), întreprinde o analiză clasică a trăsăturilor, istoricului și cauzelor mișcării pentru pace și ajunge la concluzia că aceasta constituie o manifestare a crizei culturale. Reprezentanții ei aspiră la noi forme de cultură – atât în viața socială cît și în cea particulară; valorilor „materiale” de pînă acum li se opun altele „post-materiale”. Nu numai politica actu-

ală a guvernului de la Bonn stîrnete nemulțumirea lor, este compromisă în general „politica” ca atare deoarece „nu corespunde idealului rațional-științific al logicii stricte a cunoașterii pure și a rezultatelor incontestabile”. În viziunea autorului, mișcarea se datorează stării de disperare generată de acumularea potențialului distructiv dar și de societatea industrială care periclitează structurile interumane și alterează condițiile ecologice.

Jurnalistul Carl A. Ehrhardt din Bruxelles, care din 1958 observă relațiile din cadrul CEE, publică un articol despre *Confruntarea CEE cu Marea Britanie* care a avut loc în

mai 1982 cu privire la prețurile integrării. Acordul Marii Britanii din 24 mai, privind prețurile agrare în cadrul CEE este explicat trecându-se în revistă toate dificultățile financiare din momentul intrării Marii Britanii în rândurile CEE. Se arată în articol că tensiunile interne din CEE au periclitat serios existența în continuare a comunității în forma ei actuală și că sînt de așteptat și alte confruntări în urma persistenței acestei tensiuni.

Uwe Jénisch comentează *Convenția asupra dreptului mării și consecințele ei din unghiul de vedere german*, convenție încheiată în 30 aprilie 1982 la New York. Cum arată autorul, convenția nu este avantajoasă pentru țările fără ieșire la mare datorită naționalizării și împărțirii în zone a resurselor maritime, dar, prin introducerea autorităților ONU de supraveghere a platformei maritime, se introduce o structură administrativă în sensul noii ordini economice internaționale.

Studiul semnat de Heinrich Bechtoldt, *Retragerea din Sinai și atacul asupra statului OEP*, relevă conjunctura din Orientul Apropiat între aprilie și iunie 1982, de la încheierea păcii dintre Egipt și Israel și pînă la invadarea Libanului la 2 iunie. Constelația politică din zonă cu războiul dintre Iran și Irak, pe de-o parte, și situația izolată a Siriei, pe de altă parte, a favorizat această invadare, schimbînd șansele de viitor ale palestinienilor din ținutul Gaza și Iordania de vest.

Dintr-un interesant unghi de vedere Volkmar Köhler, membru în Bundestagul vest-german, pune problema revendicărilor din lumea a treia în articolul său *Ordinea globală: relațiile dintre Occident și lumea a treia*. Autorul afirmă că ordinea politică se află în prezent într-o criză profundă pentru că ea, după al doilea război mondial, s-a caracterizat prin alte coordonate și alte expectanțe: a crescut vertiginos numărul țărilor

participante în arena mondială, contrar așteptărilor, statele socialiste au devenit foarte active, conflictului est-vest i s-a suprapus (și nu alăturat) cel dintre nord și sud. Prin dependența energetică a Occidentului de țările din lumea a treia, acestea au căpătat o pondere neașteptată în raportul de forțe. Un nou sistem politic ar apărea în corelație cu o nouă ordine economică mondială, afirmă Köhler. Dar instaurarea acesteia din urmă autorul nu o vede suficient de justificată. Drept argument el indică faptul că o ordine economică sau informațională — nu este instalată din afară, ca o lege. Ordinile s-au format, s-au dezvoltat prin acțiunea subiecților lor. După părerea lui Volkmar Köhler răspunderea pentru dezvoltarea țărilor din lumea a treia nu revine celor din afară. O țară trebuie să se dezvolte din interior, iar cheia dezvoltării este omul creator, dezvoltare — întrevăzută de autor — numai în limitele sistemelor actuale. Reorganizările și restructurările interne din cadrul unui stat trebuie să substituie „reforme internaționale”.

Tragicul unor postulate radicale din Africa de Sud se intitulează contribuția lui Klaus Frh. von der Ropp; „tragice” fiind după părerea autorului țelurile luptei de eliberare a populației de culoare din Africa de Sud, adică conducerea independentă a țării în condițiile în care populația albă, în frunte cu premierul Botha, îi exclude categoric din orice fel de proiect de guvernare. Există presupunerea unei eventuale împărțiri teritoriale a țării pentru soluționarea problemelor conflictuale.

În sfîrșit, Walter Schelling consacră un articol, *Forța maritimă a SUA și securitatea occidentală*, justificării necesității continuării înarmărilor în acest domeniu.

Maria Vogl

„L'Europe en formation”, nr. 244, 1981

L'Europe en formation, revistă de orientare federalistă editată la Nisa în Franța, cu sprijinul ministerelor educației naționale și culturii din Belgia, apare odată la două luni și promovează ideologia forțelor politice care aspiră la crearea Federației europene.

În lunile iulie — august 1981, a apărut un număr special, 244, al revistei „L'Europe en formation” — consacrat — cu excepția unui singur articol „Statelor Unite ale Americii și Statelor-Dezbinare ale Europei”. Din articolele axate pe problematica foarte complexă a SUA, între care amintim: *Federalismul american: prezent și viitor*, semnat de Daniel

J. Elazar, *Raporturile în cadrul alianței atlantice în anii '80*, aparținînd lui Robert J. Lieber; *Politica mondială a S.U.A.*, de Jean-Pierre Gouzy ș.a. — ne-am oprit la cel scris de Isaura Santiago-Santiago și Charles R. Foster (*Le pluralisme ethnique et racial aux Etats-Unis*), care abordează aspecte controversate și foarte actuale cum sînt cele privind situația unor grupuri etnice americane, și implicațiile acestui fenomen asupra politicii SUA.

Autoarea, profesoară la Universitatea din Columbia, împreună cu Charles R. Foster, specialist în problemele privind „relațiile

americano-europene și rolul minorităților etnice în Europa", întreprind o analiză detaliată a situației economice, sociale și politice a două dintre cele mai importante — după opinia lor — grupuri etnice din S.U.A.: americanii-spanioli și negrii.

În „Enciclopedia Harward” sînt menționate peste cincizeci de grupuri etnice care locuiesc pe teritoriul S.U.A. Pînă în anul 1973 a circulat o teorie, potrivit căreia, „aproape jumătate din populația Statelor Unite avea rădăcini etnice în alte țări”. De aceea, campania care a fost lansată atunci în favoarea unui creuzet național american („melting-pot”) era în parte — expresia acestei realități. Dar, cu toate eforturile depuse „pentru a demistifica ideea unui asemenea creuzet național, noul concept de națiune multietnică, menit să păstreze diversitatea, încă nu a pătruns puternic în opinia publică”.

După părerea autorilor, grupul etnic spaniol „constituie partea cea mai importantă, unică în genul ei, a structurii americane”. El se află într-o continuă expansiune. Potrivit datelor recensămîntului din anul 1980, americanii-spanioli numărau 14 605 000. Dar, în realitate, ei ating cifra de 20 de milioane deoarece numeroși imigranți și muncitori spanioli, uzînd de căi ilegale, s-au stabilit în SUA.

Populația americană de origine spaniolă este situată mai compact, îndeosebi, în Illinois, Florida și New York. Ei se confruntă cu o puternică sărăcie și discriminare pe piața muncii. Autorii afirmă că în general sînt „săraci, subutilizați, puțin instruiți”, că întîmpină „dificultăți pe plan lingvistic”, și că „nu sînt reprezentați în mod echitabil la întrunirile politice”. În proporție de 25%, americanii-spanioli trăiesc într-o deplină sărăcie, iar sub aspect social, americanii-spanioli se caracterizează printr-un nivel de viață destul de redus. De pildă, în 1977, venitul mediu al unei familii din rîndul acestui grup etnic era mai mic cu 50% față de cel al unei familii albe.

Rezultatele unei anchete efectuate, în anul 1980, în rîndurile portoricanelor din New York, au arătat că 1,8 milioane dintre aceștia trăiesc în condiții mai dificile decît acum douăzeci de ani. Jumătate din populația americană de origine spaniolă este formată din tineri sub 20 de ani, iar restul nu au mai mult de 30 de ani. În ceea ce privește femeile, numărul acestora depășește cu 500 000 pe cel al bărbaților. În aceste condiții, este cert că grupul etnic spaniol din SUA este afectat într-o mare măsură de flagelul șomajului.

Dar, după cum remarcă autorii, „disparitatea cea mai evidentă se situează la nive-

lul venitului”, în sensul că, un muncitor spaniol din SUA primește jumătate din salariul cuvenit unui muncitor.

La discriminările de ordin economic, social și lingvistic la care sînt supuși americanii-spanioli se adaugă și cele politice. Americanii-spanioli au „numai cinci reprezentanți în Congres”, însă nu a fost încă ales „nici un senator” și „nici un guvernator”. În schimb, „pe plan local” se constată o activizare politică, îndeosebi a mexicanilor-americani în Sud-Vest, portoricanelor în Nord-Est și cubanezilor, în Miami.

Cu toate că grupul etnic spaniol din SUA este în creștere, influența lor politică, pe plan național și internațional, este nu numai redusă, ci și stagnantă. Din considerentele economice, sociale și politice arătate, autorii apreciază că această populație reprezintă, de fapt, „o minoritate defavorizantă”.

Negrii, ca grup etnic, au cunoscut o creștere neînteruptă, începînd din secolul al XVIII-lea, în prezent ajungînd la 25 de milioane de locuitori, mai puțin de 13% din populația americană.

Una din caracteristicile populației negre din SUA a constituit-o preferința acesteia pentru partea de nord a țării, precum și pentru zonele urbane, fenomen explicat de autori, prin discriminările în domeniile economic, social și politic la care a fost supusă, în trecut. „Și astăzi, susțin autorii — minoritatea neagră din America mai suferă de inegalitate socială și de sărăcie”.

Șomajul, cu care se confruntă negrii din SUA, afectează îndeosebi tineretul, apreciîndu-se că acest fenomen se află în creștere. Ca și în cazul americanilor-spanioli se explică la fel, situația prin lipsa unei instruiți corespunzătoare. Aceasta este principala cauză care determină pe negrii să recurgă la meseriile tradiționale în fabrici, uzine etc.

Discriminarea economică și socială este puternică și în ceea ce privește pe negrii americani; un negru instruit (școlarizat) primește un salariu mai mic decît al unui alb mai puțin învățat.

În deceniul actual — apreciază autorii — caracterizat prin „conservatorism politic” și „dominat de politică economică”, „reaganiană”, rolul politic al negrilor ar putea crește. Dar, avînd în vedere situația generală a negrilor americani, în anul '80, autorii nu sînt prea optimiști, cu atît mai mult cu cît într-o „Americă fundamental conservatoare atît pe plan politic, cît și economic, schimbările sociale se desfășoară într-un ritm lent”.

Eugenia Ștefan